

Mindenkinek különös figyelmébe ajánlatik a
Forty orvos-féle általános
SEB-TAPASZ,
mely rendkívüli gyógyereje, elválasztó, érlelő s fájdalomt csillapító hatása által
eggyorsabb, legbiztosabb, s egyszerűsége miatt gyógyulást eszközlő különönmű
bajokban. — Ily ha-
jak a torokgyula-
dás, légszűrés,
bőrkiütés, barnaság,
bártyagyík (Croup,
angina) mindenne-
mü megsértések, ha-
rapás, szurás, vágás
vagy égés által tá-
madható s e b e k
megforrások, da-
rázs- vagy méhszúr-
ások, konok-feké-
lyek, szuszok (con-
tusiók) — meglepő
gyors fájdalomcsil-
lapítással — rögzött
daganatok, gumók,
tályogok, pokolvar
(carbunculus, pustula maligna), megkeményedések, genyedések; vérkelesek, mind-
en mirigybetegségek, görvélis fekélyek, fagydagánatok, ujjféreg, körömméreg,
vadlús, tagszivacs, csontszű, kifélezés és megrázdulások, helyi edzés, továbbá a
szülés folytán lábfelfakadások és sebek, fájós fekélyezett vagy már genyes női mell.
— Sok nő már ostrában volt elölráktól, — a különben elkerülhetlen, elterjedt és
sebszű müténeket mellőzésekkel — egyedül ezen jeles sebtapasz használatával me-
nektült meg.
Vége a testbe teljesen beemelt bármennyű száka, vagy darázs és méh-
fulánkja csupán ezen tapaszok rövid idejű használatával annyira elötnök,
hogy aztán a testből könnyedén szabad kezzel, sebszű mütét és fájdalom nél-
kül, könnyen kihúzható, mire a seb gyógyulása nem sokára bekövetkezik.
Ezen megbecsülhetlen gyógyszer, melynek jelesége legbiztosabb egyneműnek
számos s különös kívánatra bármikor felmutatható bizonyítványai által már régen a
legfőbbesben elismertett — rendkívüli, s legkülönösebb esetekben meg-
próbált hatásánál és feltűnő sikerűs eredményeinél fogva, melyek használatával
még elavult bajokban is elértek, jól megalapított és elterjedt híre kétségbe-
vonhatlanul igazolja.
A csomagok ára 50 kr. és 1 ft. használati utasítással együtt.
Központi küldeményező raktár: Pesten **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész
urnál, király-utca 7. sz. a.
Köszönjük: **BINDER K.** gyógyszerésznél.
Zagrabban: **HEGEDŰS GY.** a „fekete sashoz“ címzett városi gyógyszerész.
Továbbá kapható Pesten: Pfeifer J.-nál, az uri-utczában a „két matrózhoz“
és Mészáros B.-nál, a Kristóf-téren 5. sz. a. — Budán: az udvari gyógyszerésztárban,
és a Krisztina-városban Wlaschek E. gysz. — Aradon: Szarka J. — B.-Csabán:
Biener B. — Brallan: Dr. C. C. Hepitesnél. — Czernowitzban: Schmirch J. —
Debreczenben: dr. Róthschnek V. E. — Duna-Földvárban: Nádhera P. — Eger-
ben: Flank Gy. — Eperjesen: Isépy Gy. — Ersekújvárott: Comlegner J. —
Győrújvárosban: Fabini E. L. — Gyöngyösön: Kocianovich J. — Győrött: Lehner F. —
Jásznyban: Jassinszky A. — Kassán: Kozmák A. — Kécskemén: Mil-
hoffer L. — Késmárkon: Generich C. A. — Kőrmén: Nemtek J. — Léván:
Boleman Eda. — Makón: Weil M. — Mohácsban: Kreidl G. — Miskolcban: Dr.
Csáthi Szabó J. — Mitrovitzon: Kerstonovitch A. főnök. — Nagyváradon: Hu-
sella M. — Nagybecskerekben: Kleszky J. — N.-Károlyon: Jelinek J. — Nagy-
szombaton: Pantotek R. — Nyitra: Dr. Láng E.-nél. — Pakson: Malatinszky S. —
Pécsen: Sipőcz J. — Pozsonyban: Pistóry B. — Rimaszombaton: Ham-
maljár K. — Roznyon: Hirsch J. N. — Selmecben: Vitkovics János. — Szabad-
kan: Szentiványi Józ J. — Szathmaron: Juraskó Dániel. — Szegeden: Aigner K. —
Sz.-Fehérvárott: Braun J.-nél. — Sz.-Györgyön: Mersits J. — Szom-
bathelyen: Pillich F. — Temesvárott: Pecher J. E. és Jaromis M. — Tésón:
Karácsányi A. — Ungvárt: Münster Gy. és társánál. — Veszprémben: Ferenczy K.
A t. cz. gyógyszerész és kereskedő urak, kik raktárt olválni hajlandók
lennének, felszólítanak, miszerint e részbeni ajánlataikat ezen gyógyszer készítő-
jéhez ezimezve: Budára a Krisztinavárosban, János-utca 40. sz. a. beküldeni szives-
kedjenek, ki megrendeléseket is pontosan teljesít.
Vidéki bérmentes levelek általi megrendelések bármelyik raktár által az
árak készpénzbeni beküldése, vagy postai utánvét mellett tüstént és legponto-
sabbban teljesítenek. 2227 (2-6)

Ujonnan megnyitott raktára
BRÜNNER TESTVÉREK
es. kir. szab.
LÁMPA-GYÁRÁNAK
PESTEN,
uri-utca 2-dik szám, Trattner-Károlyi-féle házban,
ajánlja a legbővebb választékban,
mindennemű petroleum- és ligroin-lámpáit;
legcélzesebb s legújabb díszes formákban,
a legolcsóbb gyári árakon.
Ugyisint petroleum- és ligroin-olajait legjobb minémű-
ségben, a legolcsóbb árak mellett. 2224 (2-3)

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott sajtó nyomdájában Pesten 1867 (egyetem-utca 4-dik szám alatt.)

KOHN PHILIPPE
dicsőrelesen ismert
ÓRA-ÜZLETE
Pesten, Dorótya-utca 2. sz. a.,
mint Patek, Philippe és farsa genfi hírneves órágyárosok tanítványa
ajánlja kitünő, jó és olcsó óráit gazdag választékban 2 évi jótállás mel-
lett, az alábbi árjegyzék szerint:

Éztüst henger-órák 4 kőre . . . . . 10 ft.	Arany remontoir-órák hölgyeknek . . . . . 85, 90, 110, 120, 135 ft.
„ rugóra . . . . . 12 „	„ horgony-órák 15 kőre . . . . . 36 „
„ finom aranyfogalvánnyal . . . . . 14 „	„ hengeróra kettős fődéllel . . . . . 45 „
„ hengeróra kettős fődéllel . . . . . 15 „	„ horgony savonett-órák . . . . . 58 „
„ kristály üveggel . . . . . 16 „	„ arany . . . . .
„ horgonyóra 15 kőre . . . . . 16 „	„ fődéllel . . . . . 60, 65, 70, 80, 90 „
„ kettős fődéllel . . . . . 18 „	„ remontoir, sav. órák arany- ban nehez és arany fődé- lel . . . . . 110, 120, 145, 175 „
„ finom, ezüstben nehez 20, 22, 24 „	„ Inga-órák, havonkinti felhuzásra 16 „
„ angol horgony-órák, kristály üveggel . . . . . 20, 22, 24, 26 „	„ 20, 22, 24 „
„ remontoir-órák 26, 30, 36 és 40 „	„ óra és felőránkinti ütessel 38, 30, 32 „
Arany órák hölgyek számára 4-8 kőre . . . . . 25, 30, 36 „	„ „ negyedóránkinti ütés- sel . . . . . 48, 50, 55 „
Sav. arany órák hölgyeknek 4-8 kőre . . . . . 4, 42, 45 „	Havi regulátorok . . . . . 30-32 „
Arany horgony-órák 15 kőre 50, 55, 60 „	Ébresztők 5 ft. órával . . . . . 7 „

Vidéki megrendelések a pénzüsszeg előleges beküldése vagy utánvét mel-
lett, gyorsan és pontosan teljesítenek.
Órák cserében is elfogadjanak.
Kijavitások, saját szerkezeti szerszámok és gépek segítségével, Genf,
Brüssel és Paris leg hírneves órágyárakban 6 éven át szerzett tapasztalatok alapján
2 évi jótállás mellett, a legjobban eszközöltetnek a olcsórt számítanak.
Órák, melyek nem tetszenének, kiesérletnek. 2236 (1-4)

Pályázat tanári állomásra.
A nagy-várad reformált egyház, a kebelében feanálló 3 osztályú gimnásiumot
egy 4-ik osztály felállításával nagybirtani határozta el.
Ennek folytán pályázatot nyit, egy — a 3-ik és 4-ik osztály vezetésére szükséges
tanári állomásra, mely — a lakbért is beleértve — 700 ft. évi fizetéssel van összekötve.
A rendes gimnásiumi teendőkön kívül, kötelessége lesz még, az illető tanárnak, a hely-
beli kath. algimnásiumot látogató reform. tanulókat a hittanban oktatni.
Az ez állomásra pályázni kívánók felkértenek, hogy képességeiket bizonyító irataikat,
legfőkébb f. h. 25-ig, vagy személyesen, vagy leveleiben az egyház aliorított főgondno-
kához N.-Váradra betérjesszék. — N.-Várad, 1867. szept. 3-án. A főgondnok
2235 (1-3) **Tar Imre.**

Heckenast Gusztáv könyvkiadónál Pesten (egyetem-utca, 4-ik szám) megjelent és
minden könyvárusnál kapható:
**KORUNK IGÉNYEI SZERINTI
GYAKORLATI
MEZŐGAZDA-TISZT.**
Együttal czélszerű s tanulságos kézikönyv
a földbirtokosok, bérnökök, mezőgazdaság-intézők, kezdő gazdák s tanoncok, szóval
mindazok számára, kiket érdekel a gyakorlati mezőgazdaság.
PACZIG G. C.
ötödik kiadása nyomán, hazánk viszonyaihoz alkalmazva átdolgozta
REISCHER ENDRE,
volt keszthelyi gazdasági tanítészeti, vegytan-, gazdaság-, műtan- és számvitelnek
tanára.
1864. (431 lap, n. 8-rét.) Füzve 2 ft. 60 kr.

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.
Tüzetes utasítás
a konyhakertészet, virágmivelés és gyümölcsenyésztés
körüben.
A legújabb kutfök után
irta **GALGÓCZI KÁROLY.** Átnézte s jegyzetekkel
bővítette
Dr. FARKAS MIHÁLY.
Második kiadás. — Ára 80 krajczár.

Biztos és gyors megölése
patkányok s egereknek,
egy cs. kir. kiz. szab. patkány- és egér-irtó-szerrel
gyertya-alakban.
Egy darab ára 50 kr. a. é.
PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik sz. a.,
Besztercebányán: Göllner H. — Brassóban: Gyertyánffy és fia — Csakor-
nyán: Kárász A. — Eperjesen: Zsembery J. — Eszéken: Deszátly István. —
Győrött: Lehner F. — Jassenovában: Declovits J. — Kassán: Novelly A. —
Keszthelyen: Wüneh F. — Kolozsvárt: Wolf J. — Lugoson: Kromler S. —
N.-Beeskerekben: Nedelkovits. — Pápan: Bermüller. — Pozsonyban: Scherz
Fülöp. — Segesvárt: Teutsch J. B. — Sopronban: Pachhofer L. — Tisza-Uj-
lakon: Roth J. — Ujvidéken: Schreiber F. — Varasdon: Dr. Halter A. — Ve-
rőczen: Besz K. J. uraknál. 2202 (8-12)

Pest, szeptember 15-én 1867.

Előzetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikal Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikal Ujdonságok: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft.
Hirdetési díjak: a Vasárnapi Ujság és Politikal Ujdonságokat illetőleg: Egy, négysszer hasábozott petit sor, vagy annak helye egyszeri ígálatnál 10 krba, háromszori vagy többszöri
ígtálatnál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nro. 22. és Haasenstein és Vogler, Wollzeile Nro. 9. — Bélyeg-díj külön
minden ígálat után 30 kr.

II. Rákóczy György fejedelem megválasztása és beigtatása.
I.
A Rákóczy családból Zsigmond volt az első, ki Erdély fejedelmi székén ült. De alig egy évre terjedő rövid uralkodása nem adott neki alkalmat fia számára biztosítani a trónt ez országban, mely a szabad fejedelem-választás jogát oly féltékenyen őrzé és meg is őrzé.
Söt Bethlen Gábor felemeltetése után fának Györgynek kilátása sem volt arra el-
saját fia és saját veje által fosztatá meg trónjától.
Épen e két heves, de daliás fiatal ember szerzte meg a fejedelemséget öreg Rákóczy Györgynek.
Rákóczy György három feladatot tűzött maga elébe:
1. családja már is jelentékeny gazdagsá-
gát még nagyobbra emelni;
2. visszazerezni Erdélyhez a Bethlen
ezek elhárítására meg tudta a legkedve-
zőbb perczet választani. Mindig kimélyte-
len volt, — habozó soha. Söt előrelátása
gyanakodással párosulván, még a jövőben
lehető veszélyek elhárítását is eleve kiszá-
mitotta.
S csakugyan egymásután mindhárom
czélját elérte: lassú biztonsággal, nyomon-
ként haladva s naponként több-több tért
nyerve, naponként háritva el az akadályokat.

I. RÁKÓCZY GYÖRGY ÉS NEJE LORÁNTFY ZSUZSÁNNÁ.

juthatni, kivált miután Bethlen közvetlen
utódját még életében megválasztatá.
Azonban Gábor ur halála után a Beth-
len család meghasonlott egymás közt. Az
özvegy Katalint leszorítá a fejedelem tes-
vére István, s a nem remélt és nem sejt-
tett események egész láncolata István urat
Gábor által birt, de ennek halála után Ma-
gyarországra visszazállott megyékét;
3. a fejedelemséget családjában örökössé
tenni.
Higgadtan, előrelátással fogott a do-
loghoz. Semmi akadályt sem kimélt, mi
egyik vagy másik czélja utjában állt, de

küzigyigazgatónak főbenjáró pert kezdeni. — Az első volt ifjú Székely Mózes, fia a hasonló nevű s népszerű fejedelemnek. Birtokában volt azon athnaménak, mely atyját megerősíté s öt magát trónutódl jelölte. Egymagában 30 év után kevésbé aggasztó körülmény: azzá Rákóczy üldözése tette. Kimenekült s nótázott. Erdélybe többé nem térhetett vissza, de a porta kéznél tartás s hiában ígért Rákóczy több ízben tetemes összegeket érte, nem adta ki; nem mintha valaha komoly akarata lett volna vele megbuktatni Rákóczyt, — de kellő eszköz volt féktartására, rettegésre s mindenképpől pénzzsarolásra.

A második volt Zólyomy Dávid, Bethlen István sógora, vitéz, népszerű, dúsgazdag, de megfontolatlan ifjú, ki hetvenkedve mondogatta, hogy „valamint fel tudta Rákóczyt emelni, úgy tudandja meg is buktatni.“ A svédekkel szövetezni akart s maga kezére folytatni háborút. A vége az lett, hogy Rákóczy szigorú tértívnyit iratott vele alá, melyet oly heves ifju, mint ő, nem tudott megtartani. Ez alkalmat adott a nótaerre s Zólyomy bezeratott előbb Fogarasba, azután Kővárba, honnan többé ki sem szabadult.

A harmadik volt Bethlen Péter, az István ur fia. Ifju Bethlen Istvánnak, a kortársaitól ugynevezett kis grófnak, kora halála kétség-telenül a legveszélyesebb versenytárostól menté meg őt s családját, — de Péter is, ha nem fenköltbb tulajdonaiért, de neveért veszedelmessé válhatott. Egy, az igazság külszínével bír, de kiméletlen per oly mozgalmat keltett fel, melyre maga sem számított. Lett alkalma tapasztalni, mily népszerű a portán a Bethlen név, s oly háboru kerekedett, mely kicsinybe mult, hogy meg nem buktatta. Sok pénzébe, fáradságába, küzdelmébe került a dolog lecsendesítése; de rendkívüli tehetségei fényes diadalt arattak: megalázta a török basákat, kik hadat vezettek rá s kibékült Bethlen Istvánnal. Ezen teljes egy évig tartó (1636.) küzdelemnek meg lett az a haszna, hogy Bethlen többé nem meré háborgatni.

Nem — senki más sem. Versenyhárs nélkül állt, rettegve alattvalóitól, tisztelve a portától s nem háborgatva a harmincz éves háboruból elfoglalt magyar királytól. Egyelőre azonban még nem gondolt rá az ebbe elégedésre, s később is hosszan tette az előkészületeket. E helyett hatalma terjesztésén, hadserge jókarba tartásán s kincstára megtöltésén munkált.

Hogy az utolsó elérhesse, a főakkal erős; de nem eléggé szabatos hitleveleket iratott alá, mely azokat örökös rettegésben tartá, Damocles kardjaként függvén fejük felett, neki pedig tért nyitott a nóta-perekre, melyeket a kövöldő Kassai István — az erdélyi törvények szövényeiben jártas, fősvény, „piszkos“, de tehetséges férfiú — folytattat a lépén akadtak ellen; megbizottak által jövedelmező kereskedéseket folytatott, felhasználta a harminczadok, bányák jövedelmét, s a söt, kénésöt, viaszot, mézet egyed-árunkká tette. Meggazdagodva hihetetlenül, könnyű volt tekintélyes zsoldos csapatot tartani együtt, mely aztán hatalmát csakugyan rettegetté tette.

Kétségtelenül már ez időtt forgatta fejében, hogy a fejedelemséget családjában örökösé tegye. De fiat kiskorúak lévén, lépéseket arra nem tehetett. Ezek — György és Zsigmond — anyjok, a magas miveltésű s emelkedett lelki Lorántfy Zsuzsánna vezetés alatt növekedtek. *) A kitünő fehérvári

*) Lorántfy Zsuzsánna leánya volt Serkei Lorántfy Mihálynak s Zelemeri Kamorás Borának. Két nővére volt

tanároknak s Keresztury Pálnak mint melléjük rendelt tanítóknak oktatása s Herczeg Zsigmondnak, mint főfelügyelőnek vezetése alatt, együtt más főurak fiaival nyertek oktatást a latin nyelvben s tudományokban. És midőn idősebb fia György kilépett az iskolából 1638-ban, magyar nyelven *atyai íntést* készített hozzá, melyet ez latinra fordított s kiadott.

Midőn kisebbik fia Zsigmond is elvégezte az iskolát, 1640. máj. 7-én Fehérvárt a fejedelem „audentiás háza előtt levő tágas ebédlő palotában“ fényes vizsgát rendezett, melyen a lengyel követ, számos főur, pap, professor s tanuló jelentek meg. Azután 1640. június 22-én hozzá is intézett „atyai utasítást“ a jövendő polgári életben követendő elvekről s azt Fehérvárt kinyomatta.

Most már mindkét fia teljes koru volt. Egyelőre azonban még csak az idősbet kívánta az államszolgálatba bevezetni, kit — hogy külön udvartartását saját uradalmi csonkítása nélkül rendezhesse — Székelyhid várával s Diószeggel és Solyomkó várával s Élesddel adományozott meg, mely uradalmakba be is igtatta. Azután nagyváradi főkapitánynak nevezte ki, s vezettette be Kassai István s egy e végre kinevezett bizottság által 1640. aug. 21-én, a hajdani szokások, Gyulai Pál által készített utasítást saját pontjaival toldván meg.

A nagyváradi főkapitányság az ország első s egyik legfontosabb hivatala volt, rendszeren az uralkodó valamely kiválóbb rokona kezében. Ifju Bethlen István halála óta nem töltötte be e hivaltal Rákóczy, számítván, hogy azt majdan fiának adományozandja. Előkészítő utnak, lépésenként tekinté a fejedelemséghez, melyre valóban nem egy lépést váradi kapitányságból. Azután megházasításán munkált, s Prépostvári közbenjárásával a Báthory család még egyetlen élő nótágjának Zsófiának kezét igyekezett megnyerni. E hölgy leánya volt Endrének, Gábor fejedelem testvérének, örökös a Báthory névnek és vagyonnak s mint ilyen, valóban fejedelmi partie.

Csak egy akadály létezett: a vallás kérdése. A hölgy katolikus volt, de Rákóczy és neje úgy hívék, hogy mert fiatal, egyszerű smind hajlékony is. R-mélték, hogy ha magok mellett, udvarokban tartandják, ha a reformált vallásban nevelik és tanítatják, ennek inkább hívévé fogják tenni. És annyival inkább, mert Báthory Zsófia beleegyezett az áttérésbe. Ennek folytán áthozott Erdélybe s a kézfogó közte és ifju Rákóczy György között Somlyón, 1641. jul. 29-én meg is tartott. *)

Most már a fejedelem elérkezettnek hitte az időt, hogy fiának utódjává leendő megválasztatását szőnyegre hozza.

Ehez két dolog kívántatott:

1) hogy a választás a rendek országgyűlésen hajtsák végre;

még: Mária és Kata. Lorántfy kezén három család vagyona egyesült: a saját családjá, a Kamorásoké és Doboké. Uradalmi gyűngye a pompás sárospataki volt. Kamorás Bora elhalván, Mihály ur Andrásy Kátával lépett házasságra, s midőn 1614. nov. 26-án maga is jobblétre szenderült, gyermekeit ennek gondjaira bízta. Zsuzsánna 1616. apr. 16-án ment nőtül Rákóczy György borsodmegyei főispánhoz. Emelkedett lelki, ritka tehetségű nő volt: valdó fejedelemszonsz s ezenkívül házias, vallásos, tudomány-szerető, ki maga is foglalkozott vallásos irodalommal, „Mózes és a próféták“ című munkát írván, több munkának kinyomatását segélyezte, s a zsinatokon férjével együtt részt vett. Ennek halála után feje volt családjának s fiát jó tanácsokkal tartotta. Nagymérvű áldozatokat tett a pataki főiskola emelésére s fejedelmi kegyekkel ápolta a kolozsvári is. Megérte fiának, II. Rákóczy György fejedelemnek bukását, s 1660. apr. 18-án hunyt el. Hét hét mulva, jun. 7-én fia is követte a sírba. — II. Rákóczy György arcképét a „V. U.“ 1863-ki folyamán 14-ik számából ismerik olvasóink; ez alkalommal szűlő: I. Rákóczy György és Lorántfy Zsuzsánna arcképet mutatjuk be.

*) Lásd az erre vonatkozó adatokat Szalárdy Sirmas krónikájában s Kemény János Önéletírásában.

2) hogy a porta a választást athnaméval s a szokások beigtatási jelvényeknek (bot, zászló, kornyéta stb.) megküldésével megerősítse.

Mindkét dolognak kieszközölése a következő 1642-ik év elejére volt halasztva.

II.

Az erdélyi fejedelem a Portán állandó követet tartott, kit continuus oratornak, kapitihának neveztek s ki rendszeren a közép-nemességnek volt tagja. Szokásban volt évenként ősszel új kapitihát küldeni be, nehogy a bennlevő, szoros ismeretségeket kötvén, valami visszaélésre vetemedjék. Ugyanakkor — szent Demeter nap előtt egy hónappal — főkövet is ment be, rendszeren az előbbkelő nemesség tagja, kihez a három nemzet is hozzácsatolta a maga követeit, a bevett szokás szerint fényes és eléggé nagyszámú kísérettel. Ekkor vitték be az adót és ajándékokat a szultánnak, mit maga a főkövet tartozott ünnepelesfogadtatáson beadni. Ezenkívül folytonosan fennállt a két udvar közt a közlekedés posták által, kik a fennforgó fontosabb események tárgyalásaira vonatkozó levelezzést kézbesíték.

1641 végén az adóval főkövetül Serédy István krasznamegyei főispánt küldte be a fejedelem. Ugyanaz napon, okt. 4-én kapitihává, a bennlevő Sebessi Boldizsár helyébe, Rác Istvánt nevezte ki. A nekik adott rendszer utasítás semmutta, hogy oly kiválóan fontos ügyben is kellend tájékozást szerezni, mint a fejedelem-választás; az ilyesmit szokás volt titkos pontban adni ki. Csak Rácot figyelmeztette a fejedelem: hogy a tolmácsosai, Zülfikárral óvatosan érintkezzék, semmit se áruljon el, mit nem akarna a nagyvezér elé juttatni, s egyéb dolgoknak is megelőzőleg csak egyes részeit közölje vele, mert ellenkező esetben Zülfikár előbb megbeszéli a vezérnek s e ökor csak kész választételre lehetend vele szemben. *)

A követség még e hó folytán beérkezett, beadta a tizezer arany adót s a küldött ajándékokat, és nov. közepén ki is kapta erről a hivatalos választ. A fejedelem két kaptányt nyert, melyeknek Erdélybe vitelével Izmael mutferrika (azaz törvénytudó) lett megbízva. **) A főkövetség tagjai nemskóra visszaindultak, de későbbi levelekből világos, hogy ők már ekkor kezdték magukat tájékozni, hogy a Porta nem fogja ellenzeni, ha az ország ifju Rákóczy Györgyöt atyjának utódává választja, sőt hogy erre maga a nagyvezér is biztatta őket.

E nyomon nemskóra megindultak a világos tárgyalások.

Baresay Ákos — bár még fiatal ember — egyike volt Rákóczy belső embereinek. Kényes és fontos ügyekkel már régebb idő óta koronkint megbízott: milyen volt többi közt Székely Mózes ügye, kinek kiadására vonatkozó tárgyalásokat ő vezette. Most is ő küldetett a portára, hogy a kapitihával egyetértve, eszközölje ki a világos engedélyt a trónutódl megválasztására. S ezt annyival kevésbé ellenzette a porta, mert az ily-nemű engedély-adás nagyon jövedelmező volt, mert tudta, hogy a különben fősvény Rákóczy nagyobb áldozatokra is hajlandó lesz: midőn a választás megengedése nem föltételezi még a választás előleges megerősítését. Gazdag adományok kikötése mellett meg is adta **).

Ez alatt otthon megtörtént a választás.

*) Mindkét utasítás eredetije K.-Fehérvárt a Bathányi-könyvtárban N. 5. N. 4. 265. és 266. szám.

) Eredetije az erdélyi múzeum-együtt könyvtárban, *) Rác István levele Rákóczyhoz, Konstantinápoly. 1642. márcz. 26.

III.

Öreg Rákóczy György 1642. febr. 16-ra Gyula-Fehérvárra országgyűlést hívott össze. Maga e körülmény már országzerte figyelmet keltett, mert törvény és szokás szerint az évenkénti országgyűlést Szent-György nap körül kellett megtartani.

A gyűlés két első napján szándékára nézve tájékoztatta az országgyűlést. De nem együttesen, hanem külön minden rendet. Egymásután hívatta fel palotájába a tanácsurakat, azután a főispánokat s főtisztakat, azután a királyi hivatalosokat, azután hasonlóan külön-külön a három nemzet követeit. Belső teremben fogadta őket s intézett hozzájuk kérdést fiának leendő megválasztására ügyében. Mindenképpől kívánsága szerint való választ nyert, csak Haller Gábor jegezte meg a regalisták közül, hogy az ügyre tulajdonképp az ország adhat csak érvényes választ, bár személye szerint ő is mellette van. *) Ily módon meggyőződött a fejedelem, hogy az ügy ellenzés nélkül menend véghez.

Febr. 18-án tartott az első ülés. Kornis Zsigmond tanács ur bevitte a rendek közé a fejedelmi propositiot ifju Rákóczy Györgynek megválasztására tárgyában. Ez önmagában semmi nehézséggel sem járt s minden ellenmondás nélkül elfogadtatott: részint az uralkodó iránti tekintetből, részint mert öszintén ohajták elhárítani a trón-változással bekövetkező zavarokat; de a választással összefüggő alkotmányos kérdések megoldása avatosságot és megfontolást kívánt.

Ilyen kérdés kettő volt:

- 1) magok a fejedelmi propositiók, és
- 2) a fejedelmi külön biztosítás az alkotmány megtartására.

Maga a fejedelem főlölegesnek tartá ez utóbbit s egy nyilatkozattal kifejté ez iránti okait: miért nem kell fiától, az ujon megválasztott fejedelemtől „különvaló assecuratiot kívánni.“

- 1) Nem önjogu, fejedelmi és atyai méltóságától függvén.
- 2) Mert mindkét császár iránti hűségét meg akarja tartani.
- 3) Mert az ország kormányzatába semmi befolyása sincs. **)

Megnyugodván ez okokban, föltették a fejedelmi conditiókat:

- 1) Nem elegendik az ország kormányzatába, igazgatásába és atyjának méltóságát, tekintetét semmiben sem sérti.
- 2) Bethlen István adományozásait tiszteletben tartja.
- 3) A portától nem szakad el, s az ország-nak vele való frigyét épen megtartja.
- 4) A római császárt s más keresztény fejedelmeket, hacsak okot nem adnak rá, haddal nem támadja meg.
- 5) A bevett vallások szabadságát megörzi.
- 6) A tanácsurakat s más tisztviselőket állásukban megtartja, ezek hire nélkül nem szövetkezik kúthatalmakkal s az ország területi épességét megvédi.
- 7) és 8) a jogok és kiváltságok tiszteletben tartását köti ki.
- 9) Fenntartja a szabad fejedelem-választást.
- 10) Nem korlátozza a szabad szót az országgyűlésen.
- 11) A három nemzet unioját megtartja.
- 12) A hűtelen és ártalmas tanácsok adóit megbünteti.
- 13) Megörzi az igazságszolgáltatás szabadságát.

*) Haller Gábor naplója 75. 76. l.

**) Minuta a károly-fehérvári könyvtárban.

bad folyamát, mely szegénynek, boldognak személyválogatás nélkül szolgáltat ki.

14) A megyék és székek főhivatalai beiktatása körül megtartatik a régi rend és gyakorlat. *)

Megtörténvén a megállapodás e pontok körül, melyek az akkori erdélyi alkotmány szabadelvűségét fényesen igazolják, s elfogadtatván, a fejedelem által is véghezment a választás és annak törvénybeigtatása. A fejedelemnek s családjának hosszú életet s az élonek hosszú és boldog uralkodást kívánnak. Vették a fejedelem propositióját s a tanács rend izenetét: nehogy t. i. ő nagysága halála esetére az ország interregnumnak tétessék ki, ohajtandó volna, hogy utódját megválasszák — mire ő fiát, Rákóczy György nagy-váradai kapitányt ajánlja. Ők is ezért országul, három nemzetül, már több ízben érezvén az interregnum csapásait s a szegény habza ilyesmiknek nem akarván kitenni: ifju Rákóczy Györgyöt országul, három nemzetül a magyarországi részekkel együtt egyenlő értelemmel, szabad választás utján fejedelmökké, urokká, s ő nagysága utódává választották a megszabott conditiók szerint, de kikötvén, hogy atya életében s ennek megegyezése nélkül az ország igazgatásába s kormányzatába nem fog elegendni. Végül Isten áldását kéri rá az árvek és özvegyek gyámolítására, az ország megmaradására. **)

Az ifju fejedelem márcz. 3-án volt Fehérvárra érkezendő székhelyéről, N.-Váradról. Kiment elébe a mezőre testvére, Zsigmond, az udvari haddal és üdvözölte, ki maga az országgyűlés is testületileg, melynek nevében Kornis Zsigmond tartott beszédet.

Márcz. 4-kén az országgyűlésen, a nagy templomban véghezment a beigtatás. A szokások esküformát, melylyel az alkotmány és az elébe szabott conditiók megtartására kötelezte magát, Kassai István tanácsur olvasta a megválasztott fejedelem előtt. Letette azután az ország is a hűség esküjét, melylyel kötelezte magát, hogy barátjának barátja, ellenségeinek ellensége lesz, ellene sem titkon, sem nyilván nem forral semmit, sőt ha értesül, hogy valaki indit valamit ellene: vagy neki magának, vagy belső emberének, vagy saját előjárójának megjeleníti. ***) Az ünnepélyt csak egyházi szónoklat emelte, melyet a ref. püspök tartott. Délben az öreg fejedelem az összes országgyűlést megvendégelte a nagy palotában. Az ifju fejedelem pedig következő napokon tartott díszbeideket.

Az ország még együtt maradt márcz. 9-ig. Ez alatt a többi országos ügyek elintézése mellett, elhatározzák, hogy a legközelebb tartandó első törvényszékeken országzerte letegyék az esküit. Azután elkészíték a hivatalos leveleket a Portára, melylyel megerősítették s az athnámé kiszolgáltatását kéri és azt a fennálló szokás szerint mindnyájan aláírásukkal és pecsétjükkel látták el s kijelölék a portai követeit.

Fejedelmi s egyszersmind főköveté Se-rédy István, az ország követeit a három nemzet részéről: Sulyok István, Basa Tamás és Fodor István szásvárosi királybíró jelölték ki.

Márcz. 9-én a fejedelem megerősítette az artikulusokat s a Rendek még aznap szétmentek. Ő maga pedig a portai ajándékok elkészítéséhez látott.

(Folytatás következik.)

Szilágyi Sándor.

*) Az 1642-diki országos végzése a m. tud. akadémia birtokában.

**) Az artikulusok bevezetése az akadémia birtokában.

***) Egykor, Szalárdy a történetíró mint titkár által hivatalosan kiadott példányról, mely Fehérvárt a Bathányi-könyvtárban őriztetik.

Körtvélyesnél.

Folydogál a szöke Tisza árja, Birtort vet a távozó nap rája, Sima tükrén úg mosolyog képe, Mint a lányka kedvese ölébe.*

Túlán, innen agrott fűzek állnak, Búcsút intve a lefolyó árnak; Hús vízében lombjokat fűrszítik, Megkönyezve útnak úgy eresztik.

Egy-két rózsafelleg száll az égen, Képe ott reng a folyam tükrében, Oly szeliden s oly óva ringatja, Mint gyermeket kedves, édes anyja.

A túl-parton, meddig a szem ellát, Rétség fekszik, végtelen tenger nád, — Arnyaiban a zöldelő sásnak Vad virágok, szárnyasok tanyáznak.

Itt előttem rónáság, a melynek Térin ha délibábok lejtnek Tündér táncot: a nap forró délen Ugy elnézi széles jó kedvében.

A távolban gulya, ménes látszik, Rajtok a nap végsugára játszik; — Innen néki ért arany-kalászk Integetek név „Isten-hozzák“-ot.

Nyúgovóra törnek a kaszások, Ide hozzám hallik el danájok, Majd az is megszűn, elhal végtére, Néma csend lép a zsvaly helyébe.

Néma minden, csak elvéte loocsan Felzőköl hal a gyűrűs habokban, — Vagy a réten réze rebbenése S rendek alján pitypalaty verése ...

Szép vagy alföld, még az ég is kedvel, Tart ölele forró szerelemmel, Mint szerelmes ifju éjjel-nappal, Ugy mereng rád néma ámulattal.

Néma csend van. Hej! nem így volt hajdan, Volt e tájnak módja a zsvalyban, Körtvélyesnél mikor tábot vertek Hazátszerző, győzhetetlen sereg.

Harczi dalhang, fegyverek zörgése Bevezült az illatterhes légbe; S merre mentek s merre Árpád szállott: Porba omlott, a ki ellenállott. —

... „Hol vannak?!“ — kiáltok önfelédve, — Szóm a csalfa viszhang visszaverte, S félalomból felsívit reája A nádasok zord bölön-bikája ...

Török Károly.

Az időszámítás Angliában.

Napjainkban mind gyakrabban halljuk a magyar társadalmi körökben is emlegettetni a híres angol jelszót: „az idő pénz“ (The time is money), a mi annak jele, hogy haladunk. Mert ha a különböző népek és nemzetek társadalmi életét tekintjük, csaknem hőmérő pontossággal látjuk emelkedni az idő becslését, a mint a polgárosultság lépésőjén emelkednek a nemzetek. Mig a délafrikai betschuanok napokat fecselelnek el — mint Livingstone írja, egy nyomorult elefantcsont feletti alkudozásban, addig mi milliókat érő szerződéseken vagyunk túl, s viszont, mig a mi gyűléseink napokig vajudnak egyes ügyekkel, addig az angolok 6—7 hasonló fontosságú ügyet végeztek el. Nem csuda tehát, hogy épen nálok találjuk legnagyobb kifejtettségben az idővel való gazdálkodást; mulató helyek, templomok és tanácstermek ott alig képzeltetők óra nélkül, mert gyakran csakis néhány megszabott perc alatt kell mindenkinek elmondani, a mit akar, s nem lehet „per longum latum traktálnia.“ S valóban Angliának egyszerű intézményei közt nem sok van költségesebb és egyszersmind sajátosabb, mint épen az, mely ez időnek, — a polgárosult emberiség e drága kincsének, — nemcsak Nagy-Britanniában, hanem hogy ugy szóljunk — az egész földön pontos meghatározására szolgál.

Ez a greenwichi csillagda. Azt hiszem tehát, érdekes leendő egy pillantást vetnünk e rejtélyes mű belsejébe, mely régi lovgárként ott magaslik egyedül, a greenwichi park közepén, Londontól mintegy másfél mérföldnyire; annyival inkább, mivel még utazóknak is ritkán sikerül ez intézetbe bejutni a vele járó nehézségek miatt, a melyek

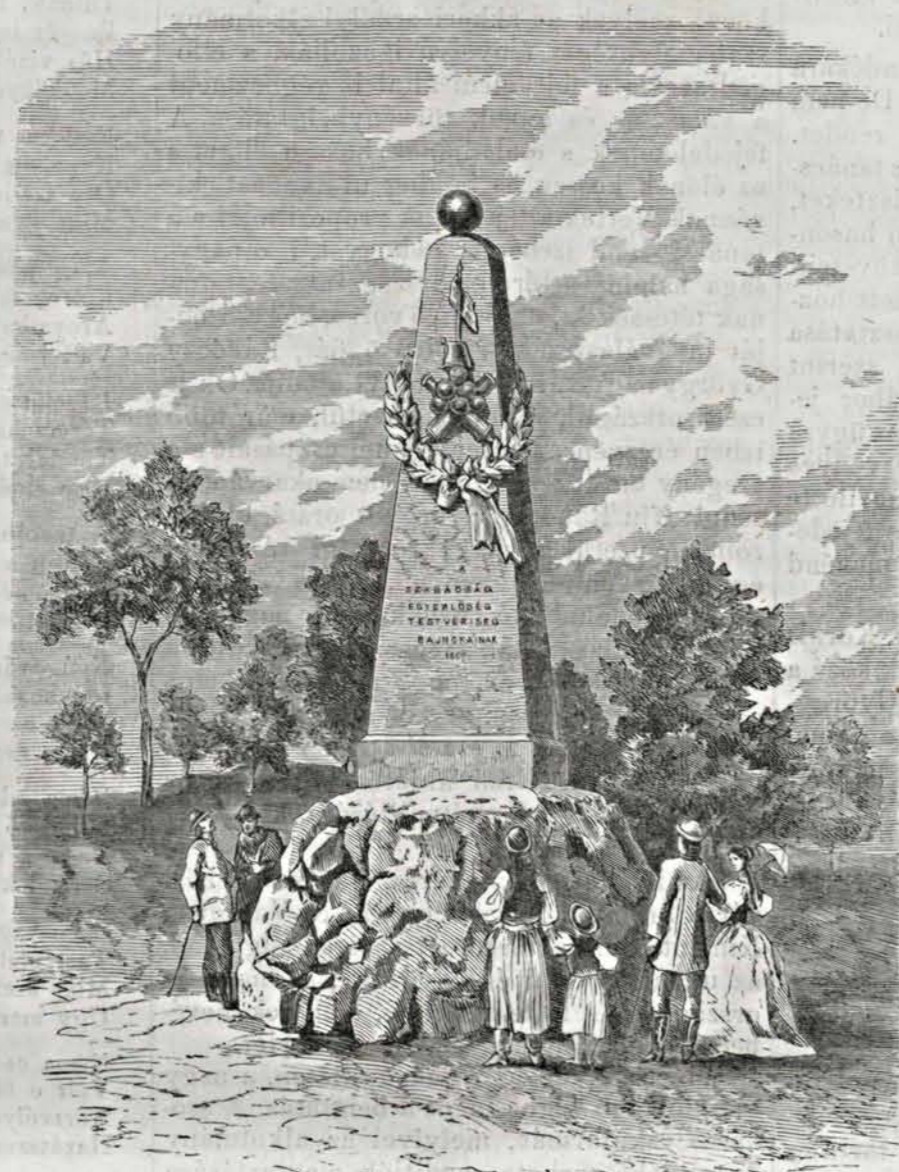
nek legyőzhetőségét én is csak Piazzy Smyth urnak a skót kir. csillagásznak tartozom hálával, ki saját jegyét engedte át a csillagda évi megvizsgálására 1866. jun. 2-án.

Ha e csillagának csakis tárgyunkra vonatkozó részét akarjuk megtekinteni, lépteink egy igénytelen külsejű kis földszinti szobába vezetnek. Legelőbb is a falakon köröskörül felaggatott különféle alaku távcsövek tűnnek szemünkbe. Ezek ez intézet tisztas veteránjai, a hosszas égi táborozás alatt vénülve meg, most ifjabb, erőteljesebb újonczok által vannak már pótolva. A terem közepén látjuk épen most is, tengelyével két derék köoszlopon örökde állani ez újonczok egyikét, a *délkör-távcsőt*. Egyszerű kopottas külseje nem gyantatná velünk, hogy a föld legjelesebb egyénisége előtt állunk e nemben. Ez az, mely argusi szemekkel vigyázza az égen a csillagok átmenetét a délkör előtt, számolja őket, s mint egy számadó bojtár oly pontosan feljegyzi még azon időt is, midőn az ég ama fehér báránycái egymásután átugrálnek e furcsa esztrengán. Hogyan? egy távcső ennyire képes volna? Nézzük csak! E távcső szemüvegéhez közel egy elefántesont billentyűcskét látunk; oly elragadtatással játszik néha egyik-másik csillagász e billentyűn, hogy azt hinnők, miszerint flótának nézi e hatalmas rézesövet. Pedig korántsem! „Tudja Pál mit kaszál!” Mert habár csakugyan ad is hangot e furcsa hangszer. ki téveszthetné e kellemetlen cziprelést a fuvola lágy hangjaival össze? Hanem a ki hallotta már a villanytáviradék körül, azoknak oly sokat mondó s mégis oly érthetetlen ptyegését, mindjárt sejtet valamit, ha e csillagdában is egész éjjelen át hallja e kísérteties tiktakkolást, mely a délkör-távcső terméből látszik jönni, hol — az egy vasárnapot kivéve, melyen Angliában nemcsak a gőzös és postakocsik, hanem ime! még az ég kezei is megállnak, — örökké dolgozik e távcsőnél egy csillagász. E betűző szü perczegése a zaj, mely kivált szép tiszta éjjelen e magános lak csendét zavarja; — ama billentyű tulajdonképp egy villanyodrony csapja, mely e távcsőn levén keresztül vezetve, a mint a csillagász meglát egy csillagot a délkörbe lépni, (a mely képzelt kört a távcsőben egy hajszál helyettesíti,) azonnal megnyomja a csapot, s a megindult villanyfolyamot keresztül bocsátja.

De mit tartozik mindezen a dolgra? — kérde táu a békétlen olvasó, boszankodva, hogy így vesztegetjük haszontalan fecsegéssel épen azt, a minek nagy becsét mutogatjuk. Várjunk csak! s kövessük inkább türelemmel ama sodronyt, mely minket az épület egy másik szárnyába, az u. n. Chronographie, vagy időjelző terembe vezet. — Beléptünkkor a temérdek chronometerek (most épen 217 m.), melyeket itt próbálnak ki, egész hangversenynyel köszöntenek; de e közben egy ismerős hang is üti meg fülünket egy ablak mélyedéséből. Az alak azonban, melytől e jól ismert tiktakkolás jönni látszik, nem az többé, melylyel az előbbi teremben találkoztunk; egy idomtalan, körülbelül 2 láb hosszú érczhenger ez, mely egy óraművel levén összeköttesben, szüntelen forog hátán egy iv fehér papírral.

E papír vonalai közt — a mint előnkbe fordul, mindenféle apró lyukgátásokat látunk, mintha

valami kis dzsinek tánczoltak volna rajta, mióta aláfordult. Igen! ha nem épen dzsinek is, de csakugyan valami olyanformák; e lyukak a csillagda több távcsőiből itt összpontosuló villanyodronyok tüneke nyomásai, melyek mind egy-egy csillag vagy bolygó átmenetét jelentik a *greenwichi délkörön*.

Zsolenánál elesett honvédek emlékoszlopa.

Sed nunc venio ad fortissimum virum! E terem végén ott áll egy tisztas véu locomotive, az *atya-óra*. Ha a falakon átláthatánk, amott egy másik szobában egy fiatal embert vennénk észre, a mint ama papírok jegyeiből valamit nagy ko-

Képek a párisi világiállításról: Sziberiai orosz alattvalók.

molyan olvas, melyek a mellettünk levő érczhengerről tekerednek le egymásután; majd számol, és számol sokáig, de végre ime jó, kezében egy iv papírral, mint valami legfelsőbb rendellett (t. i. a csillagok forgásából kiszámított idővel) s az atya-óra felé közelget, hogy rendre igazítsa ezt,

ha talán valami kihágást követett el a mult 24 óra óta. Tudhatná már e vén makranczos, hogy azon ur mindennap gyakorolja rajta e profoszi tisztet, s mégis ritka nap, hogy legalább valami kis hibát ne tenne; pedig a nagy fontosságú személyeknek kis mulasztása is nagy bűn lehet, ezért szükség, hogy isteni törvényekkel szabályozzák lépteit! — Ez óra az, melyet a csillagok járása szerint igazgatnak, de ő szabályozza aztán hatalmas karjaival az időt mindenfelé a földön, merre brit zászló lobog.

Valóban megható gondolat elképzelni, hogy mennyi érdeket tartalmaz minden perczben ez óra gyenge rugója Ázsia keleti partjaitól Amerika nyugoti bércezig. — Mennyi remény, mennyi ábránd hiúsulhat meg pár pillanatnyi tévedése miatt! Mert tudnunk kell, hogy nemcsak Európában, hanem mindenütt a brit hadsereg és tengerészetnél ez atya-óra szerint jár a chronometereken az idő. S hogy ép ezért mily véghetetlen pontos-sággal örködnek ez óra helyessége fölött (a mi gyakran életkérdés a hajósokra nézve helyzetök meghatározásánál a tengeren, s a mi nélkül milliók maradtak volna veszte a tenger alatt csak az atlanti távirda lerakásánál is) — képzelhetjük abból, hogy még az is számítás alá jön, a mennyivel később veszi egyik csillagász szemé észre a távcső hajszála elé érkezett csillagból jövő fényugárt, mint a másiké, mivel tapasztaltott, hogy a látszervek érzékenysége szerint egyik ember szemidege hamarabb viszi az öntudatra ugyanazon benyomást, mint a másiké; bármely véghetetlen parányi e tekintetben a különbség, itt még ez is beszámíttatik az idő meghatározásába!

Ez atya-óra aztán villanyodronyok segítségével közli saját érzelmeit, akaratát az angol idő számítás többi törzsatyjaival Londonban és szerte az országban. Így történhetik aztán, hogy az ország oly távol részeiben is az angol órák nagy tömege, mint egy óriás test egyszerre üt, egyszerre lüktet, s nincsenek kivéve az angol business (üzlet) emberek annak a szép meglepetésnek, mint a jó debreczeniek, kik míg a Nagy templomtól

a Kis templomig érnek, gyakran csak azt veszik észre, miszerint a 4—5 percznyi ut alatt fél órát késtek; t. i. nemcsak hogy a város alsóbb részében 25—30 perczet jár előbb a torony óra a felsőbbtől, hanem még ugyanazon óra mutatója is gyakran egy negyedet különbözik a jobb ésbál toronyban.

Ez angol óra-rendszerben azonban legérdekesebb az u. n. *időgolyó és időgyű* (Time-balt, time-gun) féle intézmény. Amaz atya-óra ugyanis egy villanyteleppel van összeköttesben, melynek bevezető sodronya az óra czimlapjára ér ki, úgy hogy azt az első perczmutató minden 24 órában — mert ez óra 24-re van osztva, — egyszer érinti; a kivezető sodrony vége pedig ugyane czimlapba van illesztve olyan formán, hogy erre még már a másodpercz-mutató vége ér. Midőn aztán pont 1 óra kor mind a két mutató a 60-ik perczre jut, hol a sodronyok végeihez ütődnek, — egy pillanatra megnyílik rajtok át a villany-folyam, a mi aztán repül a táviradakon át szerteszét a csillagdába, s az idő-jelző helyekre, u. m. Deal, Plymouth, Liverpoolba stb., melyek közt legnevezetesebb azonban az edinbourghi Skótiában.

Képek a párisi világiállításról: Részlet az orosz osztályból.

Irodalom és művészet.

(Tompa Mihály „Halotti Emlékszédei”) megjelentek Miskolcon, Fraenkelnél. E könyv nemcsak lelkészeknek, hanem minden művelt és gondolkodó olvasónak kétségkívül kedves adománya. Tompa, a kiválólag filozóf költő szintoly költői lelki bölcsész is, s ez összeforr két tulajdonához egy oly magas mérvben járul fenkölt valóságos érzelme. Eddig két kötetben megjelent egyházi beszédei, minden összehasonlítás nélkül legkitünőbbek újabb irodalmunk e nemű termékei közt, a mi a bölcsészeti lelket, vallásos érzelmet s a feldolgozás művészi ízletét illeti. A jelen kötet, egy pár el nem mondottan kívül, koporsók fölött tartott gyászbeszédek tartalmazza, legnagyobb részt oly egyének fölött, kiket a szerző jól ismert s kik többnyire kedvesek vagy tisztelték voltak előtte. Innen az a sajátosság melegség, mi e beszédekben előlik, a közvetlenség, mi a legmélyebb elmélkedésnek a friss benyomás jellemét kölcsönözi s annyira meglep e gyászbeszédekben. Sajátos vonása Tompa eme szónoklatainak azon gyöngéd tisztelet a női nem iránt, mely a költő szívének ép oly dicseretére válik, a mennyire az emberi szívet s életet ismerő bölcsész által igazolva van. Különösen kiemelhetjük e tekintetből A nő helye; hivatásának szépsége és fontossága című beszédet, melyet Gömör egyik legkitünőbb asszonya, a derék Draskóczy Sámuelné fölött tartott s melyben a tisztelet, szeretet, fájdalom és megnyugvás meghatóan egyesülnek; és Az édes anya újjai című végtelenül gyöngéd és emelkedett beszédet, mely méltó volna, hogy minden szépirodalmi lap vezércikkül adja noi olvasóinak s még inkább — hogy minden nemesebb érzelmi ember elolvassa és azon befolyásról megemlékezzék, mit saját anyja újjai gyakoroltak szívére, sorsára. Egy más kitünő vonása e beszédeknek a mély és igazi emberszeretet, mely Tompa műveit minden figatás nélkül, de annál jótétebb hatással a szívre, melegíti és áthatja. Olvassuk csak A gyermeknevelés fontossága s nehézségei; Az emberi szív nehézségei alkalmával; Ösmertelen útas felett; Halálra ítélt mellett a síralomházban; Kórházi ápolónő felett tartott beszédek. De nem győznök a szebbnél szebb beszédek egyenkint elsorolni a figyelmeztetni érdemökre a közönséget. Csak egyet említünk meg mint általános irodalmi érdekűt: azt, mely Kazinczy Gábor sirja fölötti elmondásra volt szánva, bár el nem mondott; a rövid alkalmi beszédek egyik legszebb példánya ez. — Üdvözöljük a beteges is munkás szerzőt, ki a barázdát el nem hagyja, küzd fájdalommal, tudva, hogy munka az élet elsőrendű gyógyszere; szívünkben kívánjuk, legyen az hatályos gyógyerejű rá nézve is. — A könyv, diszcsa kiállításra nagy 8-ardtben 210 lapot tesz s ára 1 ft. 60 kr.

(„Magyar zsidó”) című hitfelekezeti értekezési folyóirat indult meg Farkas Albert szerkesztése mellett. A magyar irodalomból is ismert szerkesztő beköszöntő sorában a többek között ezeket mondja: „Egész multum ugyszólván előkészülete volt azon feladatnak, melynek megoldására ügyfeleim felhívtak és én ezennel örömet vállalkozom. Nem kevesebb az, mint egész erőmet arra fordítani, hogy hazám közel 300,000 ó-hitű zsidóit a magyar eszméknek és érdekeknek megnyerni törekedjem.”

(Rákosi Jenő) „Régi dal régi gyűlölségről” című 5 felvonásos színműve közelebb csinos kiadásban jelent meg. E drámát most kezdik tanulni a nemzeti színházban, s ha elődjük — kétségkívül ez ősszel — a közönség ismét meg fog győződni, hogy Rákosi Jenő azon kevesek egyike, kikhez a színmű-írás terén sok reményt köthetünk.

(Kossuth-album) adnak ki Aldor Imre és Ormódy Bertalan. Mind eredeti művek lesznek benne. Előfizetési ár 2 ft., díszkötésben 5 forint. Az előfizetési pénznek a Kossuth album kiadóhivatalába (uri-utca 4. sz.) küldendők.

(Der letzte Honvéd) című regényből beküldetett hozzáik 3 füzet; írta Chorini Zsigmond. Ha többet kapunk belőle, többet mondunk felőle.

(Beküldetett) hozzáik is azon egyházi beszéd, melyet Mendlik Ágoston pécsmegyei áldozár Szent István napján a kapucinusok bécsi templomában tartott. Igaz magyar szellem és hazaszeretet lengi át az egész beszédet.

(Spicig-lezig naplóra) mely tavaly három gyorsan egymásra következett kiadásban kelt el, mint szerkesztője jelenti, az idén is megjelen szíves rajzzal, két rendbeli miniszteriummal, híres és hírtelen férfiak fotográfiáival, kiállításai levelekkel, hóbertokkal, eredeti zsidó-adomákkal, dívatképekkel, kormányrendelettel és hímző mintákkal stb., stb.

(Új zenemű) „Három magyar dal” (Czuczor és Rákosi Jenő költeményeire), énekhangra, zongora-kísérettel szerző Wachtel Aurél. Kugler László bizománya. Ára 1 ft.

(Baldzsin-Bognár Vilma) a berlini kir. dalszínházban mint „Lucia” tetszés mellett szerepelt. A király is jelen volt.

(„Az új nemzedék és társadalmi reformja”) című munkára Rákosi László a megrendelési határidőt szept. végéig meghosszabbítja.

Egyház és iskola.

(Szabadkán) f. hó másodikán dőlt el, hogy az ottani főgymnáziumhoz világi vagy egyházi tanárok alkalmaztassanak-e. Hosszas vita után győzött azon párt, mely világiakat ajánlott.

(A téli félévi előadások) szülésznők számára a m. kir. egyetemen f. é. októberhó 1-én vendik kezdtük.

(A vallásügyi miniszter) mint a N. L. értesül, az izraelita ünnepek utáni időre izraelita zsinatot hivatott össze, melyben maga szándékozik előkölni.

(Az erdélyi lutheranus szászok) dr. Teutschot választották superintendensé.

(Jászói prépostságra) kijelöltettek a Bartakovics Béla érsek elnöklése alatt tartott gyűlésben: Kazvinszky Viktor, Szalánczy István, Stokinger László.

Közüntézetek, egyletek.

(A szatmárnegyei gazdasági egyesület) évi rendes közgyűlést Szatmár a városház tanácstermében szept. 25-ikén délelőtt 9 órakor fogja megtartani s főtárgya az egyesület működési terének szorosabb körvonalozása lesz.

(Felhívás) A nógrádmegyei gazdasági egyesület f. évi október 6-án délután 3 órakor B. Gyarmaton a megyeházán közgyűlést fog tartani, melynek főtárgyát az ugyanazon alkalommal tartandó gazdasági termény-kiállítás képezi.

(A „Stabilimento Tecnico”) új-pesti hajógyárában Carandino testvérek számára Ibraillába

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

(A pesti népbank) örvendtes fejlődésnek indult. Az intézet megnyitáskor, f. évi febr. 11-én 980 törzs betetője volt, 7443 ft. törzskészlettel; az üzleti könyvek f. évi aug. végén történt bezárásával most 1896 tagot 13,611 törzsrészllettel számít; s e szerint az intézet megnyitása óta 916 taggal és 6163 törzsrészllettel szaporodott, összesen péntári forgalma pedig 67,295 ft 72 krra rug.

(A „Stabilimento Tecnico”) új-pesti hajógyárában Carandino testvérek számára Ibraillába

négy teher-hajó készült; az egyiket már vizre is bocsátották. 18,000 mérő búzát közép befogadni, és így a Dunán járó teherhajók között a legnagyobb. Ezen új hajó magyar vasból épült. Az orosz kormány szintén hat, és ily nagyságú hajót rendelt meg és egy gőzöst.

(A budai szüret) f. hó 23-kán kezdődnek.

Közlekedés.

(Szatmár város) körlevelet intézett minden hazai hatósághoz, kérvén, hogy irjanak föl a miniszteriumhoz a legújabb tervek szerint elejtett debreczen-szatmár-szigeti vasútvonal kiépítését sürgetve.

(Szabolcsmegyében) lóvonatu vasutat terveznek. Nyiregházától Kis-Várnán és Záhonon át Ungvárig és Munkácsig. A vasut az előleges terv szerint, melynek engedélyzéseérti folyamodványt egy nagyszámú bizottmány már aláírta, a kijelölt irányban haladó országuton lenne építendő, — és pedig maguk Szabolcsmegye és környékének földbirtokosaiból alakulandó részvénársulat által.

Balesetek, elemi csapások.

(Tüzev.) Mező-Keresztes városa (Borsodban) f. hó 8-án leégett. Nagy szél levén, öt óra alatt 300 ház hamvadt el. A baleset gyufával játszó gyermekektől eredt. A szerencsétlenség enyhítésére herceg Koburg 100, Prónay József képviselő 200 ftal járultak azonnal. Bornemiza József ref. lelkész segélyzésre hívja föl az emberbarátokat.

(Szegeđen) márczius 27-től szept. 7-ig 33 tüzezet fordult elő, 60 ház egészen leégett, 7 pedig lerontatott, ezek közül csak 38 ház volt biztosítva.

(Szatmáron) a tüzezetek, egy ottani tudósít szerint, igen gyakoriak. Aug. 31-én este a püspöki mosóház és istálló, szeptember 4-én délen 3 szalmás ház, ugyanaz nap este egy olajgyár a hozzá tartozó épületekkel együtt elégett. Hogy mindez szerencsétlenségéből történt volna, alig hihető.

Mi újság?

(Almás Balogh Pál) Akadémiánkat s általában a magyar tudományosságot érzékeny csapás érte. Ismét elhalt egy veterán tudósunk, akadémiank legregibb rendes és több külföldi tudományos társaság levelező tagja: dr. Almási Balogh Pál. Azok kik személyesen ismerték a már idős, de fiatal lelki jeles férfit, kétszeresen fájálják elhunytát, de mélyen fájálják azok is, kik orvosi segélyében részesültek, mert benne a tudományon kívül a szenvedő emberiség vesztett el egy meleg keblű emberbarátot.

(Türri István tábornok) hazánk egyik kitünő fia, az egykori osztrák katona, ki idegen földön lón világhírű tábornokká, az egyszerű polgár ki egészen önmagá erejéből, öszköttetései által oly hatalomra emelkedett, a marsali hős, szept. 10-én este 1/2 9 órakor fővárosunkba érkezett. Mindamellet is, hogy levelei alig nyujtottak tájékozódást, sem hogy mikor, sem hogy minő alkalommal érkezik, senki bizonyosan nem tudta: a gőzös kiszálló helyét és a rakpartot nagy néptömeg lepte el, mely hársányan üdvözölte a kiszállott hazatérőt, még hársányabban néjt, a francia vérü magyar menyecséket. A tábornok a néptömegnek keresztül kocsijához érve, katonás rövid köszönetet mondott a tisztelgőkhöz körülbelől eképen: „Honfittársak! El vagyok ragadtatva, hogy midőn hazám fővárosába lépek, ily sokan jelentek meg önök fogadásomra, üdvözletüket nem fogadom el a magam részére, de elfogadom azon ügynek, melyért egész életemben küzdöttem, a mi volt egykor. S ha mindenki élné és leheszen, a mi volt egykor. S ha mindenki megteszi, a mit tennie kell, Magyarország nagy leend.” Ezzel a tábornok, nevével, kis fiával és néhány barátjával az Európa vendéglobé hajtatott.

(Türri tábornok) meglátogatta Wenkheim minisztert is.

(Az igazságügyminiszter) egy terjedelmes leiratham felel Pestmegyének azon föliratára, melyben a megye azt fejtegette föl, hogy miért nem teljesít Ebeczki Emil büntvizsgáló bíró kívánalmát a Kossuth levelének lefoglalását illetőleg. Az igazságügyminiszter leirat Ebeczkiné adt igazgat s Pestmegyét eljárásáért megírja.

(A honvédelmi miniszteriumban) megkezdődött a honvédelmi segélyezés. Asserham Ferenc vezeti ez ügyet, hozzá kell benyujtani a hiteles igazolványokat.

Melléklet a Vasárnapi Újság 37-ik számához 1867.

(A Budapesti Közlöny) szept. 12-ki száma két terjedelmes kormányintézkedést hoz. Egyikben az igazságügyminiszter szölija fel az összes helyhatóságokat, hogy a sajtóvétségek vizsgáló birait gyámolítsák. Egyszersmind közzétesszi a vizsgáló birák és közzvádlók nevét. — Továbbá a vallásügyminiszter az alapítványi javak kezelőit arra hívja fel, hogy a folyó év végeig e javakról lehetőleg teljes képet nyujtók rendszeres jelentést terjeszteszenek eléje.

(Kossuth Lovoshoz) Abony város is intézett üdvözlő föliratot.

(Az aradi honvédegylet) elnökévé Klapka György tábornokot választás.

(A herceg-prímás) 500 ft küldött a budai kisedővoda számára.

(Mult vasárnap) a remete-máriai búcsú igen népes volt. Délelőtt Pestről 19,000 ember ment át a lánchidon, s e szám egy nagy része bizonyosan oda tartott. Egész napon át több mint 28,000 ember haladt át a lánchidon.

(Lichtenstein György) hazánkfa Skótiából néhány napra Pestre érkezett, itteni rokoni látogatására. Azon érdemes hazánkfaínak egyike, kik a forradalom után külföldre menekülte, ott szorgalom és kitartás által tüzhelyet alapítottak meg maguknak. — Egykor híres mnemoteknikai tanár volt, 49-ben a magyar kormány megbízásából Németországba utazott s azután Skótiában telepedett le.

(Borzalmas öngyilkosság) történt f. hó 9-kén éjjel a lánchidon. Éjféltájban valaki fölmászott a pesti hidoszlopára, s ott meglötte magát, úgy hogy a holttestet a vízbe hullott. A pisztoly, melylyel a lövés történt, a hidon reggel megtalálták. Az öngyilkos kiltét eddig semmi nyom sem árulja el.

(Albrecht főherceg) Budára jött és a katonaság fölött szemlélt tartott.

(A Székely Közlöny) indítványozása és gyűjtése folytán tíz oláhországi magyar fiu fog teljes ellátást és tanitást nyerni a marosvásárhelyi ev. ref. főiskolában. E fiukat Kooa Ferencz bukuresti lelkész válogatta ki és hozta Marosvásárhelyre. Czelder Márton is küld két csángó fiut Debreczenbe, kiknek ellátásáról az ottani fotanoda fog gondoskodni.

(Nagy-Kállóban) azon a napon, midőn a bizottmányi gyűlés Kossuth hazahívásának indítványát elfogadta, sok helyen az ablakokat virágokkal rakták tele, Kossuth arczképét több helyen kilavították, s volt zaj és énekszó, éltetve Kossuthot és Böszörményt.

(Magyar-Sárdon) útközvezsre közziklákat robbantván fel, nevezetes geologiai jelenségeket kaptak. Faleveleket s csigákat, melyek ott maradtak ki tudja hanyadik ózövny előtti korszakból. A falevelek nem nagyon s hosszuk alakuk; ismeretlen korszak ismeretlen maradványai.

(A miniszterelnök) palotájába bizonyos ember behatolt s kihívó modorban szállást követelt, azt állította, hogy ő államtitkár s kinevezés levele postai uton érkezik meg. Ez ember örült volt s körhözba vitetett.

(Miksa császár szakácsa) magyar volt. Tüdősnek hívják. A császár szerette s egyik leveleiben ki is emeli hűségét. Tüdős az egyetlen európai, ki kivégzésekör is jelen volt.

(Garibaldit) midőn a béke-kongresszusra Genf-be érkezett, a vasut állomáson mindenütt nagy lelkesedéssel fogadták. Genfben az erkélyről beszélt a néphez. E várost az értelmiség Rómájának nevezte. Megköszöné a derék és szabad genfi népek, hogy minden demokratának szabad menhelyet ad. Üdvözlé őket azért, hogy a pápaság ellen elsőik intéztek csapást, ő — ugymond — az utolsó fogja ellene intézni.

(Herceg Lichtenstein Ferencz) a lovasság tábornoka, törvényszékileg bebizonyított elmebetegsége folytán gondnokké alá helyeztetett, s gondnokul herceg Lichtenstein Károly, őrnagy a hadsergeben, rendelgetett.

(Egyik porosz herceg) a pyraenei hegyek közt fogságba került. A franciaia őt spanyol felkölönök tartva, letartóztatá. Nemskóra azonban udvari távirat érkezett, melynek következtében a herceg legott elbocsátottat.

(Névváltoztatások) Nedits Jenő Szentklárai-ra, Steinitz Ignác Sajosi-ra, Volocsuk János és Endre Dallos-ra, Mucha Pál Mohai-ra, Rachbauer Józsa. Rankai-ra változtaták neveiket.

(A sátoralja-ujhelyi lövészenyék) szept. 29. és 30-dik napjain fognak megtartani.

(Felhívás a vidéki színészekhez.) Alulirt szini ügynök által biztos havi fizetéssel a téli időnyre alkalmazást nyherhetnek: színészek, színésznők, betanult opera és operettoi kardalokok, kardaloknokk és egy sugó. — Értekezhetni bérmentes levél által szeptember hó 15-keig Csengeri Pál nemzeti színházi tagnál.

(Igazítás.) A „V. U.” 34-ik számában a magyar orvosok és természetvizsgálók rimaszombati nagy gyűléséről közölt II. sz. tudósításban dr. Lészay Dániel, Erdélyben Szászvároson lakó érdemes tudósunk neve hibásan volt Lisznai-nak szedve.

Adakozások Pákh Albert síremlékére.

XXI. közlés. A „Vasárnapi Újság” szerkesztőségéhez beküldettek:

Pestről dr. Batizfaly Sámuel 5 ft. — Babocsáról Pletnich Mihály 1 ft. — Debreczenből idősb Balla Károly 5 ft. — Ifj. Balla Károly 1 ft. — Spitz Sámuel egy db. ezüst huszas. — Szercesenből Cseke Ferencz 20 kr. — Bükönyből Juhász György és Borbála 20 kr. — Pestről dr. Pauler Gyula 2 ft. — Miklósfalváról Solymossy Károly 20 krajczár. — Pestről N. M. 40 kr.

A XXI-ik közlés összege 15 ft. és egy db. ezüst huszas.

Az I-XX-ik közléssel együtt begyűlt eddig összesen 1200 ft. — kr. 7 db. ezüst huszas és egy db. bajor tallér.

Nemzeti színház.

Péntek, szept. 6. „Rang és szerelem.” Vigjáték 3 felv. Legouvé után francziából ford. Feleki.

Sombath, szept. 7. Toperczer Ilka k. a. első színkisérlet. „Fauszt.” Opera 5 felv. Zenéjét szer. Gounod.

Vasárnap, szept. 8. Az ünnep miatt a színház zárva volt.

Hétfő, szept. 9. „Hamlet.” Szomorujáték 5 felv. Shakespearétól.

Kedd, szept. 10. „Lammermoori Lucia.” Opera 3 felv. Zenéjét szer. Donizetti.

Szerda, szept. 11. „Londoni arslánok.” Vigjáték 5 felv. Angolból ford. Szerdahelyi.

Csütörtök, szept. 12. „Az idegesség.” Vigjáték 4 felv. Sardou után francziából ford. Szerdahelyi.

Szerkesztői mondanivaló.

Pest. M. V. Az ugynevezett népies ballada nem úti meg a mértéket. Nem abból áll a ballada-írás, hogy a krónikából egy darabot kivonjunk s azt hosszú lére nyújtsuk, versbe szerdjük. Ez pedig, egyes meglehetős strófikon kívül, alig egyéb. — A kérdésre ez a felelet: lapunkban minden jó ezik számára van rovat.

Pest. H. B. A juhászt egyszerűsége ajánlana; de új egy vonás sincs benne. Még várjunk.

A kores honfai. Politikai eszméket verse önteni haládatlan munka; kivált ha épen mindennapi közhelyek, mint a jelen esetben.

N. Enyed. P. Sz. K. Az egyik kívánatot azonnal teljesítettük; a másik nem tölünk függ, s alig hiszszük, hogy kihívható legyen.

Debreczen. D. L. A nagyobb cikket, meghagyása szerint, stadtuk a „Budapesti Szemle” szerkesztőségének.

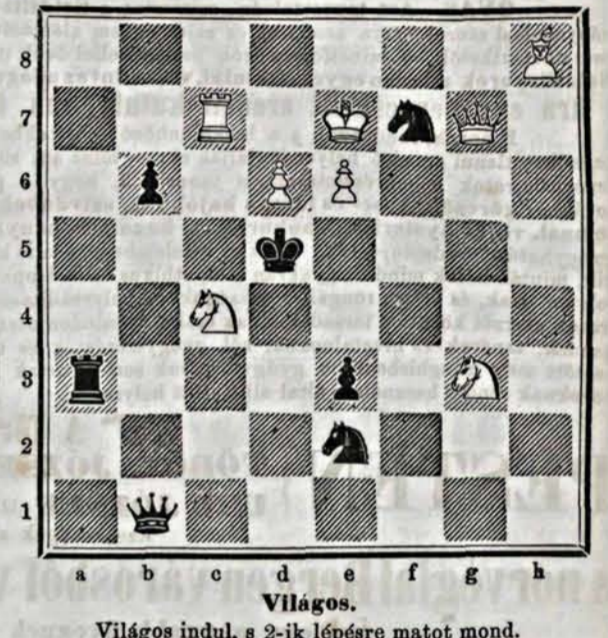
G. Halász. B. J. Ily fontos, életbe vágó kérdésre nem lehet könnyedén választ adni. Szakavatottakhoz fordultunk utasítáért, s az eredményt mielőbb tudatni fogjuk.

Sárospatak. Z. E. A másik rajtot bizonyos alkalomra stadtuk. Dr. Sz. arczképét elvárjuk. A V. U.-ot legkevésbé érheti azon vád, hogy az egyház és iskola körül érdemeket szerzett férfiak iránt ne tanúsított volna figyelmet.

Erdőd. K. K. Az illető egyén még nincs Pesten. A levél tartalmát azonban tudattuk vele s legközelebb maga fog válaszolni.

SAKKJÁTÉK.

407-dik sz. f. — Loyd Samutól, (New-Yorkban) Sötét.

Világos indul, s 2-ik lépésre matot mond.

76-dik számú játszma. — A párisi világlialitási tornából.

(Rousseau) Világos.	(Neumann) Sötét.	(Rousseau) Világos.	(Neumann) Sötét.
1. e2-e4	e7-e5	18. Bd1-e1	Hd6-f5
2. Hg1-f3	Hb8-c6	19. Hd2-f1	Ba8-d8
3. Ff1-c4	Ff8-e5	20. Ba1-d1	Fg4-f3
4. b2-b4	Fc5-b4	21. g2-f3	Hf5-g8
5. c2-c3	Fb4-ab	22. Hf1-g3	Vh5-f3
6. 0-0(?)	Hg8-f6	23. Kg1-f1	Fb6-f2
7. d2-d4	Hf6-e4	24. Vc2-f2	Bd8-d3
8. d4-e5	0-0	25. Bd1-d3	Vf3-d3+
9. Vd1-e2	47-45	26. Kf1-g2	Bf8-d8
10. e5-d6	Hd4-d6	27. Be1-c3	Vd3-d5+
11. Fc1-g5	Vd8-d7	28. Kg2-h3	He6-e5
12. Bf1-d1	Vd7-g4	29. Vd2-f5	f7-f6
13. Fd4-d3	h7-h6	30. Kh8-h4	Vd5-g2
14. h2-h3	Vg4-h5	31. Kg3-e4	Kg8-f7
15. Fg3-f4	Fc8-h3	32. Bc3-g3	Vg2-h1+
16. Ff4-g3	Fh3-g4	33. Bg3-h3	g7-g5+
17. Hb1-d2	Fa5-b6		

A VASÁRNAPI ÚJSÁG

Politikai Ujdonságokra

okt. 1-től fogva előfizetheti, postán küldve: A két lapra együtt: évnegyedre (okt.—decz.) . . . . . 2 ft. 50 kr. Csupán a Vasárnapi Újságra: évnegyedre (okt.—decz.) . . . . . 1 ft. 50 kr. Csupán a Politikai Ujdonságokra: évnegyedre (okt.—decz.) . . . . . 1 ft. 50 kr. A Vasárn. Újság és Polit. Ujdonságok kiadó-hivatala. (Pest, egyetem-utca 4-ik szám alatt.)

TARTALOM.

II. Rákóczy György fejedelem megválasztása és beigtatása (két arczképpel). — Kortvyeslem. — Az időszámítás Angliában. — Zsolozánál eleest honvédek emlékoszlópa (képpel). — Képek a párisi világlialitásról (két képpel). — A varró-selyem, mint méregkeverő. — A szivacs. — Egyveleg. — Tárház: Mi újság Párisban. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Közlekedés, egyletek. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Adakozások Pákh Albert síremlékére. — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

Felölő szerkesztő: Nagy Miklós.

HETI-NAPTAR.

Hónapi- és hetinap	Katholikus és protestáns naptár	Görög-orosz naptár	Izraeliták naptára	N a p			H o l d		
				hossza	kél	nyug.	hossza	kél	nyug.
15 Vasár.	Szeptember	Szept. (ó)	Elul, Ros.	7	p.	6.	p.	6.	p.
16 Hétfő	Ludmilla	3 A 13 Anthim	15 Rebekka	172	6	5	36	6	13
17 Kedd	Lambert	4 Babilis	16	173	5	5	38	6	10
18 Szerda	Irene vt. Kant.	5 Zakariás	17 Gör. eliz.	174	3	5	40	6	8
19 Csüt.	Janár vt.	6 Mihály	18	175	2	5	42	6	6
20 Péntek	Eustách hitv.	7 Szoszemes	19	176	1	5	43	6	3
21 Szom.	Máté ev.	8 Kis asszony	20 Thab.	176	59	5	44	6	2
		9 Joachim	21 Sab. Ki.	177	58	5	45	5	59

Hold változásai. ☉ Utolsó negyed szombaton, 21-én, 4 óra 25 perczkor reggel.

Titkos
BETEGSÉGEK,
ujjonnan keletkezettek
8 nap alatt
minőségére nézve
48 óra alatt
meggyógyírtatnak
dr. FUX J.
26 év óta fenálló rendeltési intézetében, anélkül, hogy a beteg foglalatosságában háborgattatnak.
Rendel: d. u. 1-4 óráig.
Tiszteletdíjjal ellátott levelek a leggyorsabban eszközölhetnek.
Lakása: király-utca, 33. sz. a. 1-ső emelet. 2192 (8-12)

Titkos 2233 (2-12)
betegségeket
még makacs és üdült bajokat is úgy kóródában, mint magán gyakorlat folytán több ezer beteg legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gátoltatnak, győkelesen, biztosan és gyorsan gyógyít.
Med. dr. Helfer Vilmos
Pest, király-utca 27. sz. Medetz-házban, 1-ső emelet, délelőtt 7-9-ig, délután 1-4 óráig
Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógyszerék is megküldetnek.

Ujjonnan megnyitott raktára
BRÜNNER TESTVÉREK
os. kir. szab.
LÁMPA-GYÁRÁNAK
PESTEN,
uri-utca 2-dik szám, Trattner-Károlyi-féle házban,
ajánlja a legbővebb választékban,
mindennemű petroleum- és ligroin-lámpáit;
legzöltszerűbb s legújabb diszes formákban,
a legolcsóbb gyári árakon.
Ugyiszint petroleum- és ligroin-olajait legjobb minőségben, a legolcsóbb árak mellett. 2224 (3-3)

Biztos és gyors megölése
patkányok s egereknek,
egy cs. kr. kiz. szab. patkány- és egér-irtó-szerrel gyertya-alakban.
Egy darab ára 50 kr. a. e.
PESTEN: Török József gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik sz. a. Beszterezbányán: Gölner H. — Brassóban: Gyertyánffy és fia — Csáktornyán: Kárácz A. — Eperjesen: Zombory J. — Eszéken: Deszátly István. — Győrött: Lehner F. — Jassonovában: Declovijs J. — Kassán: Novelly A. — Keszthelyen: Wünsch F. — Kolozsvárt: Wolf J. — Lugoson: Kromler S. — N. Beeskereken: Nudelkovits. — Pápan: Bermüller. — Pozsonyban: Scherz Fülöp. — Segesvárt: Teutsch J. B. — Sopronban: Pachhofer L. — Tisza-Ujlakon: Roth J. — Ujvidéken: Schreiber F. — Varasdon: Dr. Halter A. — Verőcén: Besz K. J. uraknál. 2202 (9-12)

Pályázat tanári állomásra.
A nagy-váradi reformált egyház, a kebelében fennálló 3 osztályú gimnáziumot egy 4-ik osztály felállításával nagybirtani határozta el.
Ennek folytán pályázatot nyit, egy — a 3-ik és 4-ik osztály vezetésére szükséges tanári állomásra, mely — a lakbért is beleértve — 700 ft. évi fizetéssel van ösztökölve. A rendes gimnáziumi teendőkon kívül, köztudottan még, az illető tanárnak, a helybéli kath. algyimnáziumot látogató reform. tanulókat a hitvánban oktattani.
Az az állomásra pályázni kívánók felkértenek, hogy képességeiket bizonyító irataikat, legfőbb f. h. 25-ig, vagy személyesen, vagy levélben az egyház által előírt főgondnokhoz N.-Váradra betérjesszék. — N.-Várad, 1867. szept. 3-án. A főgondnok
Tar Imre. 2235 (3-8)

Víz által légzárolt
SZOBA-ÜRSZÉKEK,
melyek által a bűz tökéletesen elzáratik, darabja 5 ft., lakozott 8 ft., csinos szerkezetű s áronnan lakkozva 15 ft.
Készletek, melyek minden árnyszékhez alkalmazhatók, s mely által a légnél és bűz tökéletesen elzáratik, darabja 8 ft. Mindkét tárgyat illetőleg egy kir. szabadalommal ruháztattam fel.
Egészen teljes és díszes Angles-ek viztartóval, porcellán-csészével erős horgany-csészével szifárd gépezettel, famunkálatlalt együtt, minden házi árnyszékhez könnyen alkalmazható, helyben általam föllálitva egyévi jótállás mellett 80 ft. Mastrák mindenkor készen tartatnak.
Ezerszeresen megpróbált, általam feltalált és szabadalmazott
KEMENY-FEDELZETEK,
gömbölyűk vagy négyzetűek, melynek alkalmazása által a füst a konyhából s lakhelyiségekből nyomtalanul eltűnik, egy darab ára 10 ft.
A pakolásért darabonként ládával együtt 1 forint számítatik.
Továbbá folytonosan készen kaphatók fürdő- és ülőkádak a legerősebb horganyércből.
MIKSITS KÁROLY,
bádogos-mester
2188 (6-6)
Raktár: rózsater 2. sz. a., a városháza mögött.

A közepdunai gőzhajó-társaság
t. részvényeseihez.
A közepdunai gőzhajó-társulat igazgatósága a t. választmány határozata folytán ezennel közhírré teszi, miszerint az eddig kiszolgáltatott ideiglenes nyugtáknak részvényekkel való beváltását folyó évi szeptember 15-től bezárólag folyó évi október 15-ig fogja eszközölni irodai helyiségében (Pesten, feldunator 2. szám, 2. emelet.) Szabályszert forgatmányával ellátott nyugtáknak elmozdítását, saját nevékre állíthatják ki a részvényeket. Az átvevők az átvevőnél a helyszíni kifizetési kötelesek. — Kik a kített napig részvényeket a kérelmi kamattal együtt teljesen befizetni elmulasztják, azoknak eddigi befizetési a társulati pénztár javára esnek, s a részvényesek közül kizárólag részvényesek a társulat tulajdonosává válnak.
Az eddig semmit nem törlesztett aláíróktól a befizetés többé nem fogadtatik el.
Pest, augusztus 28-án 1867.
2230 (2-3)
Az igazgatóság.

Pezsgőborok!!
közvetlen Franciaországból vámmentes ládákkal 10 palackjával s feljebb.
Louis Roederer à Reims: carte blanche; Jacquesson et fils à Chalons: Crème de Bouzy 2 ft.
Napoleon grand vin; Moët & Chandon à Epernay: Crémant rosé 2 1/2 ft. A fentebbi fajkból 1/2 palackokban 1 1/2 ft. 2097 (22-24)
A pénzösszeg bérmentes beküldése vagy postai utánvét mellett szétküldetnek
Floch Sándor által
Bécsben, Ober-Döbling Nr. 28.

Titkos betegségek
és súlyos utóbajai ellen, sok évi tapasztalás s a világhírű Ricord (egykori párisi tanárnak) módszere után, sikerbiztosítással, rendel
SUGAR-F.
orvostudor.
Lakása Pesten, fűrdő-utca 3. sz., a József tér sarkán.
Elfogad naponként 11 óráig. 2234 (2-12)
Megkereshető levél által.

Gyógyszerész gyakornokul
felvétetik egy jó házból való 6 gimnasiai osztályt végzett fiatal ember, illendő feltételek mellett. **N. K. Kisujszálláson, Boleman István gyógyszerészéknél.** 2241 (2-2)

Altesti sérvben szenvedőknek.
Levélkivonatok Sturzenegger Gottliebnek Herisában, Appenzell kantonban, Sveiczbán.
Két év óta kettős légysérvben szenvedek, mely nekem hébe-korban iszonyatos fájdalmakat okozott. Ön kitűnő két köcsög sérvkenőse, melyet f. évi január 10-én kaptam, oly hatásosnak bizonyult be, hogy most már fájdalmakat nem érek s a sérv is csaknem elenyészettnek tekintem. Azt mondhatom, hogy érem magam, mintha újra születtem volna. Elővigyázat tekintetéből mégis kérem önt, miután a gyógyítást tökéletesen befejezni akarom, küldjön nekem sérvkenőscsöböt ismét 2 köcsöggel.
Treprow, a Rega mellett, Pomerania febr. 27-én 1867.
C. G. pék-tanoncz.
Örömmel ragadok tollat, hogy önnek megírhassam, hogy ön, istennek hála sérvkenőse által 16 éven át tartó fájdalomaimból tökéletesen meggyógyított. Ezért ezerszeres köszönettel tartozom. Az isten s ég áldása vegye önt körül, mert ön azt megérdemelte. Bár embertársaimnak tudtára adhatnám, kik sérvbajokban szenvednek, bizonyára megtenném, hogy Sturzenegger kitűnő sérvkenőscsöböt vegyék használatba.
Constanz, június 29. 1867.
E kitűnő s egyáltalában semmi ártalmas anyagot magában nem foglaló sérvkenőcs reggel s este egyszerűen bedörzsöltek, a gyógyulás bekövetkezik a nélkül, hogy kellemetlenséget vagy gyuladást okozna. Egyedül megrendelhető köcsögszáma 3 ft. 20 kr. a. ért. Pesten Formágyi F. gyógyszerész által, Széchenyi sétány 26. sz. a., és Bécsben Weiss József gyógyszerésznel zum Mohren 44. sz. a., unter den Tuchlauben. — Zagrabban Millbach Zsigmond gyógyszerész. — Temesvárt Quiriny A. városi gyógyszerésztárbán.
Tisztelt ur!
Van szerencsém önt tisztelettel kérni, küldjön betegem számára kitűnő sérvkenőscsöböt ismét 7 köcsöggel és pedig 2 köcsöggel a gyengébb, 5 köcsöggel az erősebb felől. Az eddig öntől kapott adagok a soha nem reményelt eredményhez vezettek, következésképp ön által a szenvedő emberiség javára oly szer alkottatott, mely nemcsak minden theoriat felülmúl, hanem minden altesti sérvben szenvedő emberbarátok ön irányában áldással s őszinte köszönettel tartoznak. — Steudnitz-Siegendorf, Porosz Sziléziában. Haynau kerületben, július 31-én 1867.
2239 (1-7)

Heckenast Gusztáv könyvkiadónál Pesten, (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvtárban kapható:
AZ ANGOL A MAGYAROK
FORRADALOM TÖRTÉNETE ÖSTÖRTÉNELME
I. Károly haláláig. irta JÓSIKA MIKLÓS.
Guzot Ferencz. dr. Fésüs György. Három kötet.
Czimképes kiadás. 8-rét. (965 lap.) Fűzve 4 forint osztr. ért. (489 lap) fűzve 2 ft. Diszkrétben 3 ft.
Magyarország I. Napoleon császár a török hódítás korában. ELETE.
Irtá Salamon Ferencz. A legihitelesebb kútfők után. Harmadik kiadás.
Nagy 8-adrét. (431 lap.) Borítékba fűzve 2 ft. 80 kr. 8-rét. (504 lap.) Ára fűzve 2 ft., diszesen kötve, aranyvágással 3 ft.

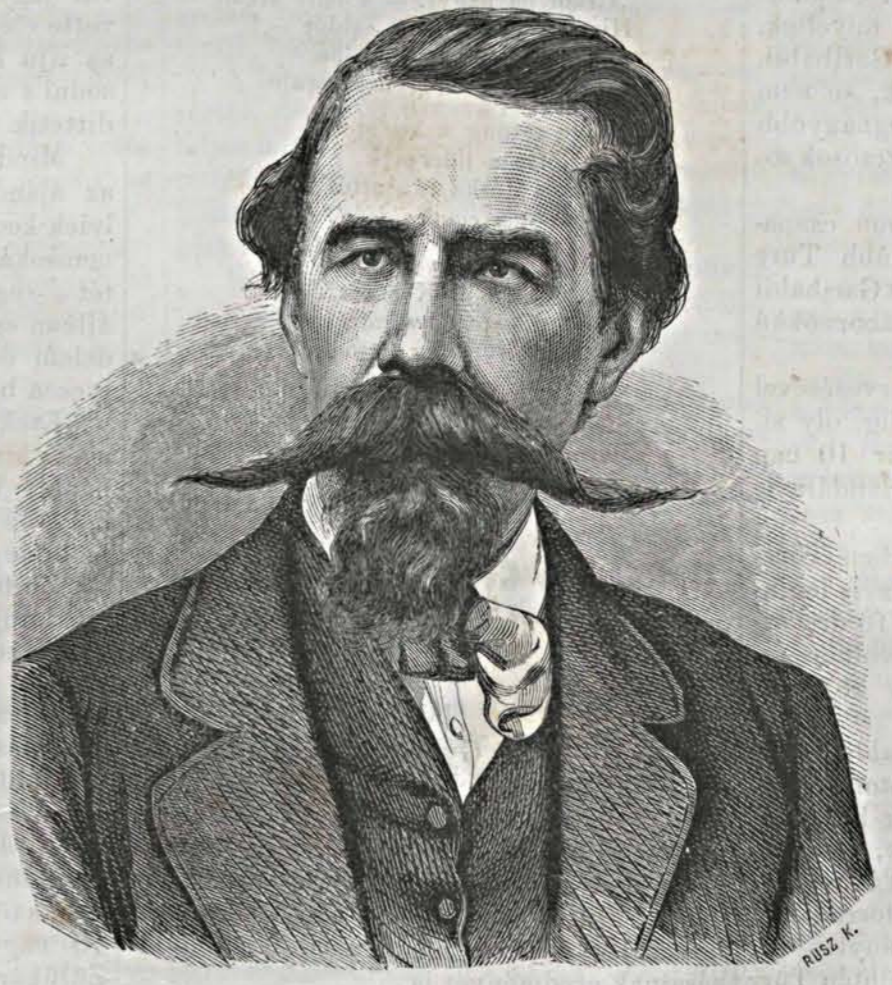
Pest, szeptember 22-én 1867.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 ft. — Fél évre 5 ft.
Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 6 ft. — Fél évre 3 ft.
Hirdetési díjak: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokt illetőleg: Egy, négyezer haabzott petit sor, vagy annak helye egyszeri íglatánál 10 krba, háromszori vagy többszöri íglatánál csak 7 krba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile No. 22. és Haasenstejn és Vogler, Wollzeile No. 3. — Bélyeg-díj külön minden íglatás után 30 ukr.

Türr István.

Az elmúlt szomorú időszak alatt külföldön tartózkodott hazánkfiak közül aránylag jelentéktelen helyzetből egy sem emelkedett magasabbra, mint Türr István, s bizvást elmondhatjuk, hogy az előbb alig ismert, azután annyira ünnepelet férfi, ez emelkedést egyedül saját érdemeinek, elvei mellett hű kitartásának s kiváló személyes tulajdonainak köszöni. Most, midőn oly sok évi távollét után hazájába, bár csak ideiglenes látogatónként visszatérve, mind a fővárosban, mind szülővárosában oly szívvelyes kitiintetésekkel fogadtatik, s jelenléte és egyénisége országoszerre a legnagyobb érdekeltséget kelti, kedves kötelességünknek ismerjük, arcképével s életrajza főbb vonásaival megismertetni olvasóinkat.

Türr István Baján született 1824-ben, s ugyanott végezte iskoláit. Fiatal korában a katonai pályára lépett; s a forradalom kitörésekor mint hadnagy szolgált egy Olaszországban állomásozó osztrák ezredben. Az önvédelmi harcban, helyzeténél fogva tetleges részt nem vehetett; de annak minden mozzanatát figyelemmel kísérte a távollát, várva az alkalmat, hogy az osztrák szolgálatból kilépve, hazája ügyének ajánlhassa föl karát és tehetségeit.

TÜRR ISTVÁN.

Jan. 19-kén 1849-ben, ál-ürüggyet használván, átlépte a Ticinot és szolgálatát az egymást sürően követő szökevényekkel együtt a piemonti kormányhoz felajánlotta, mely azt elfogadta és az alakítandó magyar legió parancsnokságával megbizta. A novarrai vereség azonban e kis csapat reményeinek végét vetett, és a piemonti területől visszavonulásra is készített.

hadjáratban, míg végre a badeni haderők szétszórta, Türr az ideiglenes kormányval és csapatával együtt Helvetiába menekült, honnan a világsi fegyverletétel hírére, honfitársaink legnagyobb része Amerikába szállított a svájci kormány költségén. Türr ezután Párisban és Londonban tartózkodott, míg 1853-ban február hóban csatlakozott azon olasz hazafiakhoz, kik a milanoi felkelési kísérletet szervezték, mely azonban meghusult, és Türrnek is 40 napi fogságot szerzett. — Ezután Tunisba száműzött, innen azonban csakhamar alkalmat ta-

harczterre szállítására. Ez alkalommal jutott Türr azon kelepcebe, melyből csak az angol diplomata közbejárása folytán szabadult ki, a mely esete akkor az összes európai sajtót foglalkoztatta: elfogatása t. i. Bukarestben az osztrákok által.

Itt egykori katonatársa, Hauszer által megismertetvén, csakhamar 5 tiszt és 20 fegyveres harcos között találta magát, és rövid idő múlva ingyen-szállással vala ellátva az ottani katonai börtönben. Elfogatását a bukaresti téparancsnok azzal indokolta, hogy most osztrák területen vannak.

Bukarestben Türrnek nem sok ideje maradt megfontolni, mily komoly helyzetbe jutott egyszerre, miután még ugyanaz nap éjjel 30 ember kísérete alatt utnak indított Erdély felé, Brassóba, hol aztán összesen 27-szer hallgattatott ki.

Szabadulását Türr az angol királyné közbenjárásának köszönheté.

Triesztbe kísértetett, hol hajóra szállván, ismét a keleti harc színhelyére sietett, ott előbbi állását elfoglalandó. A háboru bevégezte után legnagyobb részt keleten tartózkodott 1859 elejéig, midőn az Ausztria elleni háboruban résztveendő, számos derék honfitársunkkal együtt ő is Olaszországba sietett és Cavournak szolgálatait felajánlotta. Cavour Garibaldihoz küldé, kinek oldala mellett részt vett mindazon merész fegyvertényekben, melyeket a „havasi vadászok“ Varese, Como, de San Fermo, és Trepontinál Urban csapatai ellen kivittak, hatalmasan támogatván csatángolásaival az egyesült franczia szárd erők hadműködésait. Trepointi bevételénél bal kar-

ján nehéz sebet kapott, mely miatt a Brescia ellen folytatott hadműveletekben már nem vehetett részt.

A villafrancai bukta után Türr kardját ismét hüvelyébe dugta, de csak rövid időre, miután néhány hónappal később ismét Garibaldi környezetében látjuk őt, a spinola

lált Angliába és onnan keletre eljutni, hol, az orosz elleni harcban részt veendő, Omer basa seregébe kívánt belépni, mely ohaja azonban nem teljesíthetett. Angol szolgálatba lépett tehát, és mint ezredes Krimiaóli Oláhországba küldetett egy szállítárcsapat (train) szervezésére és a